

na koniec roku, dysponent środków specjalnych, o których mowa w ust. 1, w terminie 5 dni od dnia przyjęcia sprawozdania finansowego, dokona wpłaty do budżetu państwa w wysokości 18,5% tej nadwyżki.

Art. 25.*

Art. 26. W ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999—2001 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 i Nr 162, poz. 1119, z 2000 r. Nr 95, poz. 1041 oraz z 2001 r. Nr 39, poz. 459) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w pkt 9 wyrazy „o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a)—e)” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a)—e) i h)”;
- 2) w art. 16a w ust. 3 wyraz „podatnika” zastępuje się wyrazem „płatnika”;
- 3) w art. 20:
 - a) w ust. 2 skreśla się pkt 1,

* Art. 25 oraz dotyczącą tego artykułu część art. 28 pominięto jako niezgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stosownie do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 kwietnia 2001 r. (Monitor Polski Nr 13, poz. 217).

b) skreśla się ust. 3;

- 4) w art. 21 w ust. 6 po wyrazie „wyrównawczej” dodaje się wyrazy „i wpłat, o których mowa w art. 23,”;
- 5) w art. 36 w ust. 1 wyrazy „oraz dróg powiatowych i krajowych” zastępuje się wyrazami „oraz dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych”.

Art. 27. Ilekroć w ustawie jest mowa o ministrze właściwym do spraw finansów, należy przez to rozumieć odpowiednio ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych lub ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Art. 28. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.*

Zgodnie z art. 122 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej podpisuję ustawę z pominięciem art. 25 uznanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 kwietnia 2001 r. (Monitor Polski Nr 13, poz. 217) za niezgodny z Konstytucją w związku z art. 28, a w konsekwencji z pominięciem części przepisu art. 28 o treści „z wyjątkiem art. 25, który wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2001 r.”

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*

575

PROTOKOŁY

do Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy, sporządzonego w Paryżu dnia 2 września 1949 r.: Drugi Protokół, sporządzony w Paryżu dnia 15 grudnia 1956 r., Czwarty Protokół, sporządzony w Paryżu dnia 16 grudnia 1961 r. oraz Piąty Protokół, sporządzony w Strasburgu dnia 18 czerwca 1990 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 15 grudnia 1956 r. w Paryżu został sporządzony Drugi Protokół do Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy, w dniu 16 grudnia 1961 r. w Paryżu został sporządzony Czwarty Protokół do Porozumienia ogólnego, a w dniu 18 czerwca 1990 r. w Strasburgu został sporządzony Piąty Protokół do Porozumienia ogólnego, w następującym brzmieniu:

Przekład

**DRUGI PROTOKÓŁ
DO POROZUMIENIA OGÓLNEGO
w sprawie przywilejów i immuni-
tetów Rady Europy**

Postanowienia dotyczące
członków Europejskiej
Komisji Praw Człowieka

Rządy Sygnatariusze niniejsze-
go protokołu, będące członkami
Rady Europy,

**SECOND PROTOCOL TO THE
GENERAL AGREEMENT
on Privileges and Immunities of
the Council of Europe**

Provisions in respect of the
members of the European
Commission of Human
Rights

The Governments signatory
hereto, being Members of the
Council of Europe,

**DEUXIÈME PROTOCOLE
ADDITIONNEL À L'ACCORD
GÉNÉRAL
sur les Privilèges et Immunités du
Conseil de l'Europe**

Dispositions relatives aux
membres de la Commission
Européenne des Droits de
l'Homme

Les Gouvernements signa-
taires, Membres du Conseil de
l'Europe,

zważywszy, że zgodnie z postanowieniami artykułu 59 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., członkowie Europejskiej Komisji Praw Człowieka (zwanej dalej „Komisją”) korzystają w czasie wykonywania swych funkcji z przywilejów i immunitetów przewidzianych w artykule 40 Statutu Rady Europy oraz w porozumieniach zawartych na mocy tego artykułu,

uznając za konieczne określenie i sprecyzowanie powyższych przywilejów i immunitetów w Protokole dodatkowym do Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy, sporządzonego w Paryżu dnia 2 września 1949 r.,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Członkowie Komisji korzystają w czasie wykonywania swych funkcji i podczas podróży na miejsce posiedzenia i z powrotem z następujących przywilejów i immunitetów:

- (a) nie podlegają aresztowaniu lub zatrzymaniu, a ich bagaż osobisty nie podlega zajęciu, oraz korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego w odniesieniu do czynności dokonanych przez nich w charakterze urzędowym, w tym wypowiedzi ustnych lub pisemnych;
- (b) nietykalności wszelkich pism i dokumentów;
- (c) zwolnienia ich samych i ich małżonków od wszelkich ograniczeń imigracyjnych i formalności dotyczących rejestracji cudzoziemców w państwach, w których przebywają albo przez które przejeżdżają w czasie wykonywania swych funkcji.

Artykuł 2

1. Żadne ograniczenie natury administracyjnej lub innego rodzaju nie będzie nakładane na swobodne przemieszczanie się członków Komisji udających się na miejsce posiedzenia Komisji lub z powrotem.

Considering that, under the terms of Article 59 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed at Rome on 4th November, 1950, the members of the European Commission of Human Rights (hereinafter referred to as “the Commission”) are entitled, during the discharge of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the Agreements made thereunder;

Considering that it is necessary to specify and define the said privileges and immunities in a Protocol to the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe, signed at Paris on 2nd September, 1949,

Have agreed as follows:

Article 1

The members of the Commission shall, while exercising their functions and during their journeys to and from their place of meeting, enjoy the following privileges and immunities:

- (a) immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and, in respect of words spoken or written and all acts done by them in their official capacity, immunity from legal process of every kind;
- (b) inviolability for all papers and documents;
- (c) exemption in respect of themselves and their spouses from immigration restrictions or aliens registration in the State which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.

Article 2

1. No administrative or other restrictions shall be imposed on the free movement of members of the Commission to and from the place of meeting of the Commission.

Considérant qu’aux termes de l’article 59 de la Convention de sauvegarde des Droits de l’Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950, les membres de la Commission Européenne des Droits de l’Homme (ci-dessous dénommée «la Commission») jouissent, pendant l’exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités prévus à l’article 40 du Statut du Conseil de l’Europe et dans les Accords conclus en vertu de cet article;

Considérant qu’il importe de définir et préciser lesdits privilèges et immunités au moyen d’un Protocole additionnel à l’Accord Général sur les Privilèges et Immunités du Conseil de l’Europe, signé à Paris le 2 septembre 1949,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1er

Les membres de la Commission jouissent, pendant l’exercice de leurs fonctions et au cours de leurs voyages à destination ou en provenance du lieu de leurs réunions, des privilèges et immunités suivants:

- (a) immunités d’arrestation ou de détention et de saisie de leurs bagages personnels et, en ce qui concerne les actes accomplis par eux en leur qualité officielle, y compris leurs paroles et écrits, immunités de toute juridiction;
- (b) inviolabilité de tous papiers et documents;
- (c) exemption pour eux-mêmes et pour leurs conjoints à l’égard de toutes mesures restrictives relatives à l’immigration, de toutes formalités d’enregistrement des étrangers, dans les pays visités ou traversés par eux dans l’exercice de leurs fonctions.

Article 2

1. Aucune restriction d’ordre administratif ou autre ne peut être apportée au libre déplacement des membres de la Commission se rendant au lieu de réunion de la Commission ou en revenant.

2. W zakresie ceł i kontroli wymiany walut członkom Komisji będą przyznane:

- (a) przez ich własne rządy — takie same ułatwienia, jakie są przyznawane wyższym urzędnikom udającym się za granicę w czasowej misji urzędowej;
- (b) przez rządy innych państw członkowskich — takie same ułatwienia, jakie są przyznawane przedstawicielom obcych rządów w czasowej misji urzędowej.

Artykuł 3

W celu zapewnienia członkom Komisji całkowitej wolności słowa oraz całkowitej niezależności przy wykonywaniu ich funkcji immunitet jurysdykcyjny w odniesieniu do ich wypowiedzi ustnych lub pisemnych i czynności dokonanych przez nich przy wykonywaniu ich funkcji będzie im przysługiwał zarówno w czasie trwania mandatu, jak i po jego wygaśnięciu.

Artykuł 4

Przywileje i immunitety przyznawane są członkom Komisji nie dla ich osobistej korzyści, lecz w celu zapewnienia im całkowitej niezależności przy wykonywaniu ich funkcji. Tylko Komisja jest władna uchylić immunitet swoich członków; ma ona nie tylko prawo, ale i obowiązek uchylić immunitet swojego członka w każdym przypadku, kiedy, jej zdaniem, immunitet ten mógłby utrudniać postępowanie sądowe i kiedy można go uchylić bez uszczerbku dla celu, w którym został przyznany.

Artykuł 5

Niniejszy protokół jest otwarty do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, które mogą stać się jego stroną przez:

- (a) podpisanie bez zastrzeżenia ratyfikacji lub
- (b) podpisanie z zastrzeżeniem ratyfikacji i późniejsze jej dokonanie.

2. Members of the Commission shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded:

- (a) by their own Government, the same facilities as those accorded to senior officials travelling abroad on temporary official duty;
- (b) by the Governments of other Members, the same facilities as those accorded to representatives of foreign Governments on temporary official duty.

Article 3

In order to secure for the members of the Commission complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.

Article 4

Privileges and immunities are accorded to the members of the Commission, not for the personal benefit of the individuals themselves, but in order to safeguard the independent exercise of their functions. The Commission alone shall be competent to waive the immunity of its members; it has not only the right, but is under a duty, to waive the immunity of one of its members in any case where, in its opinion, the immunity would impede the course of justice, and where it can be waived without prejudice to the purpose for which the immunity is accorded.

Article 5

This Protocol shall be open to the signature of the Members of the Council of Europe who may become Parties to it either by:

- (a) signature without reservation in respect of ratification or by
- (b) signature with reservation in respect of ratification followed by ratification.

2. Les membres de la Commission se voient accorder, en matière de douane et de contrôle des changes:

- (a) par leur propre gouvernement, les mêmes facilités que celles reconnues aux hauts fonctionnaires se rendant à l'étranger en mission officielle temporaire;
- (b) par les gouvernements des autres Membres, les mêmes facilités que celles reconnues aux représentants de gouvernements étrangers en mission officielle temporaire.

Article 3

En vue d'assurer aux membres de la Commission une complète liberté de parole et une complète indépendance dans l'accomplissement de leurs fonctions, l'immunité de juridiction en ce qui concerne les paroles ou les écrits ou les actes émanant d'eux dans l'accomplissement de leurs fonctions continuera à leur être accordée même après que le mandat de ces personnes aura pris fin.

Article 4

Les privilèges et immunités sont accordés aux membres de la Commission, non pour leur bénéfice personnel, mais dans le but d'assurer en toute indépendance l'exercice de leurs fonctions. La Commission a seule qualité pour prononcer la levée des immunités; elle a non seulement le droit, mais le devoir de lever l'immunité d'un de ses membres dans tous les cas où, à son avis, l'immunité empêcherait que justice ne soit faite et où l'immunité peut être levée sans nuire au but pour lequel elle est accordée.

Article 5

Le présent Protocole est ouvert à la signature des Membres du Conseil qui peuvent y devenir Parties par:

- (a) la signature sans réserve de ratification;
- (b) la signature sous réserve de ratification.

Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 6

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie, gdy trzy państwa członkowskie Rady Europy, zgodnie z postanowieniami artykułu 5, podpiszą go bez zastrzeżenia lub go ratyfikują.

2. Dla każdego państwa członkowskiego, które w terminie późniejszym podpisze protokół bez zastrzeżenia ratyfikacji lub go ratyfikuje, niniejszy protokół wejdzie w życie z dniem podpisania lub złożenia dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 7

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadomi państwa członkowskie Rady Europy o dacie wejścia w życie niniejszego protokołu oraz poda listę państw członkowskich, które go podpisały bez zastrzeżenia ratyfikacji lub które go ratyfikowały.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Paryżu dnia 15 grudnia 1956 r. w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwa teksty są jednakowo autentyczne i zostaną złożone w jednym egzemplarzu w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny przekaze uwierzytelnione kopie rządom wszystkich Sygnatariuszy.

CZWARTY PROTOKÓŁ DO POROZUMIENIA OGÓLNEGO w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy

Postanowienia dotyczące Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Rządy Sygnatariusze niniejszego protokołu, będące członkami Rady Europy,

zważywszy, że zgodnie z postanowieniami artykułu 59 Konwencji o ochronie praw człowieka i pod-

Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 6

1. This Protocol shall enter into force as soon as three Members of the Council of Europe shall, in accordance with Article 5, have signed it without reservation in respect of ratification or shall have ratified it.

2. As regards any Member subsequently signing it without reservation in respect of ratification, or ratifying it, this Protocol shall enter into force at the date of signature or deposit of the instrument of ratification.

Article 7

The Secretary-General of the Council of Europe shall notify Members of the Council of the date of entry into force of this Protocol and shall give the names of any Members who have signed it without reservation in respect of ratification or who have ratified it.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised to that effect, have signed the present Protocol.

Done at Paris, this 15th day of December 1956, in English and in French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary-General shall send copies to each of the signatory Governments.

FOURTH PROTOCOL TO THE GENERAL AGREEMENT on Privileges and Immunities of the Council of Europe

Provisions concerning the European Court of Human Rights

The Governments signatory hereto, being Members of the Council of Europe,

Considering that, under the terms of Article 59 of the Convention for the Protection of Human Rights

Les instruments de ratification seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 6

1. Le présent Protocole entrera en vigueur dès que trois Membres du Conseil de l'Europe, conformément aux dispositions de l'article 5, l'auront signé sans réserve de ratification ou l'auront ratifié.

2. Pour tout Membre qui ultérieurement le signera sans réserve de ratification ou le ratifiera, le présent Protocole entrera en vigueur dès la signature ou le dépôt de l'instrument de ratification.

Article 7

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Membres du Conseil la date d'entrée en vigueur du présent Protocole et les noms des Membres ayant signé sans réserve de ratification ou ratifié.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Paris, le 15 décembre 1956, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général en communiquera des copies certifiées conformes à tous les gouvernements signataires.

QUATRIÈME PROTOCOLE ADDITIONNEL À L'ACCORD GÉNÉRAL sur les Privilèges et Immunités du Conseil de l'Europe

Dispositions relatives à la Cour Européenne des Droits de l'Homme

Les Gouvernements signataires, Membres du Conseil de l'Europe,

Considérant qu'aux termes de l'article 59 de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme

stawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „Konwencją”), członkowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego dalej „Trybunałem”) korzystają w czasie wykonywania swoich funkcji z przywilejów i immunitetów przewidzianych w artykule 40 Statutu Rady Europy i w porozumieniach zawartych na mocy tego artykułu;

uznając za konieczne określenie i sprecyzowanie powyższych przywilejów i immunitetów w Protokole dodatkowym do Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy, sporządzonym w Paryżu dnia 2 września 1949 r.;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Dla celów niniejszego protokołu termin „sędziowie” oznacza sędziów wybranych zgodnie z artykułem 39 Konwencji, jak również każdego sędziego *ad hoc* wyznaczonego przez zainteresowane państwo na mocy artykułu 43 Konwencji.

Artykuł 2

Sędziowie korzystają w czasie wykonywania swych funkcji i podczas podróży odbywanych w związku z wykonywaniem tych funkcji z następujących przywilejów i immunitetów:

- (a) nie podlegają aresztowaniu lub zatrzymaniu, a ich bagaż osobisty nie podlega zajęciu, oraz korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego w odniesieniu do czynności dokonanych przez nich w charakterze urzędowym, w tym wypowiedzi ustnych lub pisemnych;
- (b) zwolnienia ich samych i ich małżonków od wszelkich ograniczeń swobody poruszania się przy wyjeździe i powrocie do państwa ich stałego miejsca zamieszkania oraz przy wjeździe i wyjeździe z państwa, w którym wykonują swoje funkcje, oraz zwolnienia od formalności dotyczących rejestracji cudzoziemców w państwach, w których przebywają

and Fundamental Freedoms, signed at Rome on 4th November 1950 (hereinafter referred to as “the Convention”), the members of the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as “the Court”) are entitled, during the discharge of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the Agreements made thereunder;

Considering that it is necessary to specify and define the said privileges and immunities in a Protocol to the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe, signed at Paris on 2nd September 1949;

Have agreed as follows:

Article 1

For the purposes of this Protocol, the term “judges” means judges elected in accordance with Article 39 of the Convention as well as any *ad hoc* judge appointed by a State party concerned in pursuance of Article 43 of the Convention.

Article 2

The judges shall, while exercising their functions and during journeys made in the exercise of their functions, enjoy the following privileges and immunities:

- (a) immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and, in respect of words spoken or written and all acts done by them in their official capacity, immunity from legal process of every kind;
- (b) exemption in respect of themselves and their spouses as regards any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions; and from aliens’ registration in the country which they are visiting or through which they are

et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 (ci-après dénommée „la Convention”), les membres de la Cour européenne des Droits de l’Homme (ci-après dénommée „la Cour”) jouissent, pendant l’exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités prévus à l’article 40 du Statut du Conseil de l’Europe et dans les Accords conclus en vertu de cet article;

Considérant qu’il importe de définir et préciser lesdits privilèges et immunités au moyen d’un Protocole additionnel à l’Accord Général sur les Privilèges et Immunités du Conseil de l’Europe, signé à Paris le 2 septembre 1949,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1er

Aux fins d’application du présent Protocole, le terme „juges” désigne indifféremment les juges élus conformément à l’article 39 de la Convention et tout juge *ad hoc* désigné par un Etat intéressé en vertu de l’article 43 de la Convention.

Article 2

Les juges jouissent, pendant l’exercice de leurs fonctions ainsi qu’au cours des voyages accomplis dans l’exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités suivants:

- (a) immunités d’arrestation ou de détention et de saisie de leurs bagages personnels et, en ce qui concerne les actes accomplis par eux en leur qualité officielle, y compris leurs paroles et écrits, immunités de toute juridiction;
- (b) exemption pour eux-mêmes et pour leurs conjoints à l’égard de toutes mesures restrictives relatives à leur liberté de mouvement: sortie de et rentrée dans leur pays de résidence et entrée dans le et sortie du pays dans lequel ils exercent leurs fonctions, ainsi qu’à l’égard de toutes formalités d’enregistrement des étrangers, dans les pays

albo przez które przejeżdżają w czasie wykonywania swoich funkcji.

Artykuł 3

W zakresie ceł i kontroli wymiany walut, podczas podróży podejmowanych przy wykonywaniu funkcji, sędziom będą przyznane:

- (a) przez ich własne rządy — takie same uprawnienia, jakie są przyznawane wyższym urzędnikom udającym się za granicę w czasowej misji urzędowej;
- (b) przez rządy innych państw członkowskich — takie same ułatwienia, jakie są przyznawane szefom misji dyplomatycznych.

Artykuł 4

1. Dokumenty i pisma Trybunału, sędziów oraz Sekretariatu są nienaruszalne, o ile dotyczą działalności Trybunału.

2. Korespondencja urzędowa oraz inne pisma urzędowe Trybunału, jego członków oraz Sekretariatu nie mogą być zatrzymywane bądź poddawane cenzurze.

Artykuł 5

W celu zapewnienia sędziom całkowitej wolności słowa oraz całkowitej niezależności przy wykonywaniu ich funkcji immunitet jurysdykcyjny odnoszący się do ich wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz czynności dokonanych przez nich przy wykonywaniu ich funkcji będzie im przysługiwał zarówno w czasie trwania mandatu, jak i po jego wygaśnięciu.

Artykuł 6

Przywileje i immunitety przyznawane są sędziom nie dla ich osobistej korzyści, lecz w celu zapewnienia im całkowitej niezależności przy wykonywaniu ich funkcji. Tylko Trybunał, zebrany na posiedzeniu plenarnym, jest władny uchylić immunitet sędziów; ma on nie tylko prawo, ale i obowiązek, uchylić immunitet sędziego w każdym przypadku, kiedy, jego zdaniem, immunitet ten mógłby utrud-

passing in the exercise of their functions.

Article 3

In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the judges shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded:

- (a) by their own Government the same facilities as those accorded to senior Government officials travelling abroad on temporary official duty;
- (b) by the Governments of other Members, the same facilities as those accorded to heads of diplomatic missions.

Article 4

1. Documents and papers of the Court, judges and Registry, in so far as they relate to the business of the Court, shall be inviolable.

2. The official correspondence and other official communications of the Court, its members and the Registry may not be held up or subjected to censorship.

Article 5

In order to secure for the judges complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.

Article 6

Privileges and immunities are accorded to judges not for the personal benefit of the individuals themselves but in order to safeguard the independent exercise of their functions. The Court alone, sitting in plenary session, shall be competent to waive the immunity of judges; it has not only the right, but is under a duty, to waive the immunity of a judge in any case where, in its

visités ou traversés par eux dans l'exercice de leurs fonctions.

Article 3

Au cours des déplacements accomplis dans l'exercice de leurs fonctions, les juges se voient accorder, en matière de douane et de contrôle des changes:

- (a) par leur propre gouvernement, les mêmes facilités que celles reconnues à leurs hauts fonctionnaires se rendant à l'étranger en mission officielle temporaire;
- (b) par les gouvernements des autres Membres, les mêmes facilités que celles reconnues aux chefs de mission diplomatique.

Article 4

1. Les documents et papiers de la Cour, des juges et du Greffe, pour autant qu'ils concernent l'activité de la Cour, sont inviolables.

2. La correspondance officielle et autres communications officielles de la Cour, de ses membres et du Greffe ne peuvent être retenues ou censurées.

Article 5

En vue d'assurer aux juges une complète liberté de parole et une complète indépendance dans l'accomplissement de leurs fonctions, l'immunité de juridiction en ce qui concerne les paroles ou les écrits ou les actes émanant d'eux dans l'accomplissement de leurs fonctions, continuera à leur être accordée même après que le mandat de ces personnes aura pris fin.

Article 6

Les privilèges et immunités sont accordés aux juges non pour leur bénéfice personnel, mais en vue d'assurer en toute indépendance l'exercice de leurs fonctions. La Cour, siégeant en assemblée plénière, a seule qualité pour prononcer la levée des immunités; elle a non seulement le droit, mais le devoir de lever l'immunité d'un juge dans tous les cas où, à son avis, l'immunité

niać postępowanie sądowe oraz kiedy można go uchylić bez uszczerbku dla celu, w którym został przyznany.

Artykuł 7

1. Postanowienia artykułów od 2 do 5 niniejszego protokołu stosuje się do Sekretarza Trybunału, do zastępcy Sekretarza, gdy działa on jako Sekretarz, bez uszczerbku dla przywilejów i immunitetów, do których mogą być oni uprawnieni na podstawie artykułu 18 Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy.

2. Postanowienia artykułu 18 Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy stosuje się do zastępcy Sekretarza Trybunału w odniesieniu do jego czynności także wtedy, gdy nie działa on jako Sekretarz.

3. Przywileje i immunitety, o których mowa w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu, przyznawane są Sekretarzowi oraz zastępcy Sekretarza Trybunału nie dla ich osobistej korzyści, lecz aby ułatwić wykonywanie ich funkcji. Tylko Trybunał, zebrany na posiedzeniu plenarnym, jest władny uchylić immunitet Sekretarza i zastępcy Sekretarza; ma on nie tylko prawo, ale i obowiązek uchylić ten immunitet w każdym przypadku, kiedy, jego zdaniem, immunitet ten mógłby utrudniać postępowanie sądowe oraz kiedy można go uchylić bez uszczerbku dla celu, w którym został przyznany.

Artykuł 8

1. Każde państwo w czasie składania podpisu bez zastrzeżenia ratyfikacji, przy ratyfikacji lub w jakimkolwiek późniejszym terminie może oświadczyć w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że niniejszy protokół stosuje się do wszystkich lub niektórych terytoriów, za których stosunki międzynarodowe jest ono odpowiedzialne i do których, zgodnie z artykułem 63 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, stosuje się powyższą Konwencję.

opinion, the immunity would impede the course of justice, and where it can be waived without prejudice to the purpose for which the immunity is accorded.

Article 7

1. The provisions of Articles 2 to 5 of this Protocol shall apply to the Registrar of the Court and to the Deputy Registrar when he is acting as the Registrar, without prejudice to any privileges and immunities to which they may be entitled under Article 18 of the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe.

2. The provisions of Article 18 of the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe shall apply to the Deputy Registrar of the Court in respect of his services as such when he is not acting as Registrar.

3. The privileges and immunities referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article are accorded to the Registrar and Deputy Registrar, not for the personal benefit of the individuals themselves but to facilitate the discharge of their duties. The Court alone, sitting in plenary session, shall be competent to waive the immunity of its Registrar and Deputy Registrar; it has not only the right, but is under a duty, to waive such immunity in any case where, in its opinion, the immunity would impede the course of justice, and where it can be waived without prejudice to the purpose for which the immunity is accorded.

Article 8

1. Any State may, at the time of its signature without reservation in respect of ratification, of its ratification or at any time thereafter, declare, by notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, that the present Protocol shall extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible and where, according to Article 63 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the said Convention applies.

empêcherait que justice ne soit faite et où l'immunité peut être levée sans nuire au but pour lequel elle est accordée.

Article 7

1. Les dispositions des articles 2 à 5 du présent Protocole s'appliquent au Greffier de la Cour ainsi qu'au Greffier-adjoint lorsque celui-ci remplace le Greffier, sans préjudice des privilèges et immunités auxquels ils peuvent avoir droit aux termes de l'article 18 de l'Accord Général sur les Privilèges et Immunités du Conseil de l'Europe.

2. Les dispositions de l'article 18 de l'Accord Général sur les Privilèges et Immunités du Conseil de l'Europe s'appliquent au Greffier adjoint de la Cour dans l'exercice de ses fonctions, même s'il n'agit pas en qualité de Greffier.

3. Les privilèges et immunités prévus aux paragraphes 1 et 2 du présent article sont accordés au Greffier et au Greffier adjoint non pour leur bénéfice personnel, mais en vue du bon accomplissement de leurs fonctions. La Cour, siégeant en assemblée plénière, a seule qualité pour prononcer la levée des immunités de son Greffier et de son Greffier adjoint; elle a non seulement le droit, mais le devoir de lever cette immunité dans tous les cas où, à son avis, l'immunité empêcherait que justice ne soit faite et où l'immunité peut être levée sans nuire au but pour lequel elle est accordée.

Article 8

1. Tout Etat peut, au moment de la signature sans réserve de ratification, de la ratification ou à tout autre moment par la suite, déclarer, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, que le présent Protocole s'appliquera à tous les territoires ou à l'un quelconque des territoires dont il assure les relations internationales et où, conformément à l'article 63 de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, cette Convention s'applique.

2. Protokół ten stosuje się do terytorium lub terytoriów wymienionych w notyfikacji, począwszy od trzydziestego dnia od daty otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 9

Niniejszy protokół jest otwarty do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, które mogą stać się jego stronami przez:

- (a) podpisanie bez zastrzeżenia ratyfikacji lub
- (b) podpisanie z zastrzeżeniem ratyfikacji i późniejsze jej dokonanie.

Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 10

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie w dniu, w którym trzy państwa członkowskie Rady Europy, zgodnie z postanowieniami artykułu 9, podpiszą go bez zastrzeżenia ratyfikacji lub ratyfikują go.

2. Dla każdego państwa członkowskiego, które w terminie późniejszym podpisze protokół bez zastrzeżenia ratyfikacji bądź ratyfikuje go, niniejszy protokół wejdzie w życie z dniem podpisania bądź złożenia dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 11

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadamia państwa członkowskie:

- (a) o państwach, które podpisały protokół, i złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego,
- (b) o dacie wejścia w życie niniejszego protokołu.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Paryżu dnia 16 grudnia 1961 r. w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwa teksty są jednakowo autentyczne i zostaną złożone w jed-

2. The Protocol shall extend to the territory or territories named in the notification as from the thirtieth day after the receipt of this notification by the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 9

This Protocol shall be open to the signature of the Members of the Council of Europe who may become parties to it either by:

- (a) signature without reservation in respect of ratification, or by
- (b) signature with reservation in respect of ratification followed by ratification.

Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 10

1. This Protocol shall enter into force as soon as three Members of the Council of Europe shall, in accordance with Article 9, have signed it without reservation in respect of ratification or shall have ratified it.

2. As regards any Member subsequently signing it without reservation in respect of ratification, or ratifying it, this Protocol shall enter into force at the date of signature or deposit of the instrument of ratification.

Article 11

The Secretary-General of the Council of Europe shall notify Members of the Council of:

- (a) the names of signatories and the deposit of any instrument of ratification;
- (b) the date of entry into force of this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised to that effect, have signed the present Protocol.

Done at Paris, this 16th day of December 1961, in English and in French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in

2. Le Protocole s'appliquera au territoire ou aux territoires désignés dans la notification à partir du trentième jour qui suivra la date à laquelle le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe aura reçu cette notification.

Article 9

Le présent Protocole est ouvert à la signature des Membres du Conseil qui peuvent y devenir Parties par:

- (a) la signature sans réserve de ratification;
- (b) la signature sous réserve de ratification, suivie de ratification.

Les instruments de ratification seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 10

1. Le présent Protocole entrera en vigueur dès que trois Membres du Conseil de l'Europe, conformément aux dispositions de l'article 9, l'auront signé sans réserve de ratification ou l'auront ratifié.

2. Pour tout Membre qui ultérieurement le signera sans réserve de ratification ou le ratifiera, le présent Protocole entrera en vigueur dès la signature ou le dépôt de l'instrument de ratification.

Article 11

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Membres du Conseil:

- (a) les noms des signataires et le dépôt de tout instrument de ratification;
- (b) la date d'entrée en vigueur du présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Paris, le 16 décembre 1961, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du

nym egzemplarzu w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny przekaze uwierzytelnione kopie rządowi wszystkich Sygnatariuszy.

**PIĄTY PROTOKÓŁ DO
POROZUMIENIA OGÓLNEGO
w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy**

Państwa członkowskie Rady Europy, Sygnatariusze niniejszego protokołu,

zważywszy, że zgodnie z postanowieniami artykułu 59 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „Konwencją”), sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., członkowie Europejskiej Komisji Praw Człowieka (zwanej dalej „Komisją”) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego dalej „Trybunałem”) korzystają w czasie wykonywania swych funkcji z przywilejów i immunitetów przewidzianych w artykule 40 Statutu Rady Europy oraz w porozumieniach zawartych na mocy tego artykułu;

przypominając, że wymienione przywileje i immunitety zostały określone i sprecyzowane w Protokołach Drugim i Czwartym do Porozumienia ogólnego w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy, sporządzonego w Paryżu dnia 2 września 1949 r., sporządzonych w Paryżu, odpowiednio dnia 15 grudnia 1956 r. i dnia 16 grudnia 1961 r.;

zważywszy, że w świetle zmian zasad funkcjonowania mechanizmu kontrolnego Konwencji konieczne jest uzupełnienie wyżej wspomnianego Porozumienia ogólnego przez kolejny protokół,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

1. Członkowie Komisji oraz członkowie Trybunału są zwolnieni z opodatkowania pensji, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Radę Europy.

the archives of the Council of Europe. The Secretary-General shall send certified copies to each of the signatory Governments.

**FIFTH PROTOCOL
TO THE GENERAL AGREEMENT
on Privileges and Immunities of
the Council of Europe**

The member States of the Council of Europe, signatories hereto,

Considering that, under the terms of Article 59 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter referred to as “the Convention”), signed at Rome on 4 November 1950, the members of the European Commission of Human Rights (hereinafter referred to as “the Commission”) and of the European Court of Human Rights (hereinafter referred to as “the Court”) are entitled, during the discharge of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the Agreements made thereunder;

Recalling that the said privileges and immunities have been specified and defined in the Second and Fourth Protocols, signed at Paris on 15 December 1956 and 16 December 1961 respectively, to the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe, signed at Paris on 2 September 1949;

Considering that it is necessary, in the light of changes in the operation of the Convention’s control machinery, to supplement the above-mentioned General Agreement by another Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1

1. Members of the Commission and members of the Court shall be exempt from taxation on salaries, emoluments and allowances paid to them by the Council of Europe.

Conseil de l’Europe. Le Secrétaire Général en communiquera des copies certifiées conformes à tous les gouvernements signataires.

**CINQUIÈME PROTOCOLE
ADDITIONNEL À L’ACCORD
GÉNÉRAL
sur les Privilèges et Immunités du
Conseil de l’Europe**

Les Etats membres du Conseil de l’Europe, signataires du présent Protocole,

Considérant qu’aux termes de l’article 59 de la Convention de sauvegarde des Droits de l’Homme et des Libertés fondamentales (ci-après dénommée «la Convention»), signée à Rome le 4 novembre 1950, les membres de la Commission européenne des Droits de l’Homme (ci-après dénommée «la Commission») et de la Cour européenne des Droits de l’Homme (ci-après dénommée «la Cour») jouissent, pendant l’exercice de leurs fonctions, des privilèges et immunités prévus à l’article 40 du Statut du Conseil de l’Europe et dans les accords conclus en vertu de cet article;

Rappelant que lesdits privilèges et immunités ont été définis et précisés dans les deuxième et quatrième Protocoles additionnels, signés à Paris respectivement le 15 décembre 1956 et le 16 décembre 1961, à l’Accord général sur les privilèges et immunités du Conseil de l’Europe, signé à Paris le 2 septembre 1949;

Considérant qu’il importe, à la lumière des changements intervenus dans le fonctionnement du mécanisme de contrôle de la Convention, de compléter l’Accord général par un autre Protocole,

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1er

1. Les membres de la Commission et les membres de la Cour sont exonérés de tout impôt sur les traitements, émoluments et indemnités qui leur sont versés par le Conseil de l’Europe.

2. Termin „członkowie Komisji i członkowie Trybunału” obejmuje członków, którzy mimo że zostali zastąpieni, to w dalszym ciągu rozpatrują sprawy, w których już uczestniczyli, jak również każdego sędziego *ad hoc* wyznaczonego stosownie do postanowień Konwencji.

Artykuł 2

1. Niniejszy protokół jest otwarty do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, które mogą wyrazić zgodę na związanie się jego postanowieniami przez:

- a. podpisanie bez zastrzeżenia ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia lub
- b. podpisanie z zastrzeżeniem ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, po którym nastąpi ratyfikacja, przyjęcie lub zatwierdzenie.

2. Państwo członkowskie Rady Europy może podpisać niniejszy protokół bez zastrzeżenia ratyfikacji, ratyfikować go, przyjmując lub zatwierdzić tylko wtedy, gdy ratyfikowało już Porozumienie ogólne w sprawie przywilejów i immunitetów Rady Europy lub ratyfikuje je równocześnie z niniejszym protokołem.

3. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia zostaną złożone Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 3

1. Niniejszy protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym, zgodnie z postanowieniami artykułu 2, trzy państwa członkowskie Rady Europy wyrażą swoją zgodę na związanie się protokołem.

2. Dla każdego państwa członkowskiego, które w terminie późniejszym wyrazi zgodę na związanie się protokołem, wejdzie on w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia podpisania lub złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

2. The term “members of the Commission and members of the Court” includes members who, after having been replaced, continue to deal with cases which they already have under consideration as well as any *ad hoc* judge appointed in pursuance of the provisions of the Convention.

Article 2

1. This Protocol shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, which may express their consent to be bound by:

- a. signature without reservation as to ratification, acceptance or approval, or
- b. signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. No member State of the Council of Europe shall sign without reservation as to ratification, ratify, accept or approve this Protocol unless it has already ratified, or simultaneously ratifies, the General Agreement on Privileges and Immunities of the Council of Europe.

3. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 3

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 2.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of signature or of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

2. L'expression «membres de la Commission et membres de la Cour» comprend les membres qui, une fois remplacés, continuent de connaître des affaires dont ils sont déjà saisis ainsi que tout juge *ad hoc* désigné en vertu des dispositions de la Convention.

Article 2

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par:

- a. signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, ou
- b. signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Aucun Etat membre du Conseil de l'Europe ne pourra signer sans réserve de ratification, ratifier, accepter ou approuver le présent Protocole s'il n'a déjà ratifié, ou s'il ne ratifie en même temps, l'Accord général sur les privilèges et immunités du Conseil de l'Europe.

3. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 3

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par le Protocole conformément aux dispositions de l'article 2.

2. Pour tout Etat membre qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par le Protocole, celui-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'un délai de trois mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Artykuł 4

Do czasu wejścia w życie niniejszego protokołu, zgodnie z postanowieniami artykułu 3 ustęp 1 i 2, Sygnatariusze wyrażają zgodę na tymczasowe stosowanie protokołu od dnia jego podpisania, w takim zakresie, w jakim jest to zgodne z przepisami ich konstytucji.

Article 4

Pending the entry into force of this Protocol in accordance with paragraphs 1 and 2 of Article 3, the Signatories agree to apply the Protocol provisionally from the date of signature, so far as it is possible to do so under their respective constitutional systems.

Article 4

En attendant l'entrée en vigueur du présent Protocole dans les conditions prévues aux paragraphes 1 et 2 de l'article 3, les Signataires conviennent de mettre, à titre provisoire, le Protocole en application à la date de la signature, dans la mesure compatible avec leurs règles constitutionnelles respectives.

Artykuł 5

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadomi państwa członkowskie Rady:

- a. o każdym podpisaniu,
- b. o złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia,
- c. o każdej dacie wejścia w życie niniejszego protokołu zgodnie z artykułem 3,
- d. o każdej innej czynności, powiadomieniu lub informacji dotyczących niniejszego protokołu.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Strasburgu dnia 18 czerwca 1990 r. w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwie teksty są jednakowo autentyczne i zostaną złożone w jednym egzemplarzu w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaze uwierzytelnione kopie każdemu z państw członkowskich Rady Europy.

Article 5

The Secretary-General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c. any date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 3;
- d. any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 18th day of June 1990, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary-General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe.

Article 5

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil:

- a. toute signature;
- b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation;
- c. toute date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à l'article 3;
- d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 18 juin 1990, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.

Po zaznajomieniu się z powyższymi protokołami, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- protokoły powyższe zostały uznane za słuszne zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nich zawartych,
- zostały przyjęte, ratyfikowane i potwierdzone,
- będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 31 marca 1993 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*